

8. Петренко І.І. Політичний дискурс: зміст, особливості, функції / І.І. Петренко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія. – Київ, 2010 – №100. – С. 54–57.

9. Черниш О.А. Сутнісні характеристики понять «медіадискурс» та «медіатекст» у сучасній медіалінгвістиці / О.А. Черниш // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Житомир, 2013. – №118. – С. 309-313.

Науковий керівник: доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови, к. філол. н., доцент Велівченко В. Ф.

В. Ю. Матвієць

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ТЕОРІЯ МОЖЛИВИХ СВІТІВ: ЛІТЕРАТУРНИЙ АСПЕКТ

Уявлення про те, що в теперішнього може бути не один, а декілька напрямків розвитку в майбутньому існувало в культурі завжди. Однак у ХХ ст. воно набуло особливої актуальності у зв'язку із появою загальної теорії відносності, із уявленням про те, що час – це четвертий вимір і тому ним можна рухатися, як і простором [5, 220].

Поняття можливих світів має логіко-філософське походження. Г. В. Лейбніц першим ужив термін «можливі світи» та розвинув ідею їх створення у своїх працях «Теодицея» та «Монадологія». Дослідник уважав, що Бог створив безліч світів, але розвиває й вдосконалює лише один із них – дійсний. Можливі світи – це набір альтернатив, з яких Бог вибирає одну; існує багато світів, серед яких є один дійсний світ, у якому ми живемо, а всі решта є можливими. Інакше кажучи, можливий світ – це такий світ, у якому об'єкти дійсного світу мають інші властивості та/або такий світ, у якому є об'єкти, відмінні від дійсних. Дійсні об'єкти могли б бути іншими, ніж вони є, а неіснуючі об'єкти могли б існувати. Можливий світ має безпосередні або опосередковані зв'язки з реальною дійсністю [див. 2,5].

Сьогодні теорія можливих світів є адаптацією вчення Г. В. Лейбніца, яку розробили філософи аналітичної школи С. Кріпке, Д. Льюїс, Н. Решер, Я. Хінтіка як засіб для розв'язання проблем формальної семантики. Основним постулатом теорії є положення про те, що реальність є всесвітом, який складається з великої кількості різноманітних елементів. Реальний світ виступає центральним елементом, а все, що знаходиться поза його межами, належить до можливих світів [див. 1, 21].

Розроблені у філософії та логіці основні положення теорії можливих світів з часом набули широкої популярності і почали використовуватись у різних галузях науки, зокрема в лінгвістиці та літературознавстві.

Семантика можливих світів художнього тексту представляється як семантика просторово-часових світів, існування чи відсутність взаємної співвіднесеності яких створює у творі те, що прийнято називати ситуаційними можливими світами. Типи можливих світів художнього тексту визначаються жанровою специфікою самого тексту. Виокремлюють художні світи, які зображують реальні історичні події (історичні романи, хроніки); художні світи, які відбивають такий стан речей, що, навряд чи може бути реальним (художні оповідання, новели, романи), та художні світи, які не відбивають реальність (казки, легенди) [3, 143]. Можливі світи художнього тексту характеризуються не лише різноманітністю просторово-часових відношень, обумовлених композиційними і сюжетними особливостями твору, а і проникненням у психологічну сутність персонажу із наступним її відтворенням у реальних (у художньому розумінні) об'єктах та подіях [4, 125].

Існує декілька варіантів організації можливих світів героя художнього твору: 1) у певний конкретний момент часу герой може існувати лише в одному світі, тобто коли він існує у світі А, він відсутній в усіх інших; 2) у «можливому» для героя світі В, відмінному від його «реального» світу А, він отримує інше тіло (тіло свого двійника зі світу В), частково схоже на своє справжнє; його справжнє тіло продовжує існувати у «реальному» світі А (наприклад, тіло

перебуває у комі), душа двійника героя у світі В зникає на час перебування у його тілі душі героя зі світу А; 3) в одному тілі «проживають» душі героя з кількох можливих світів, відбувається «роздвоєння» особистості [6].

Список використаної літератури:

1. Александрук І.В. Роль теорії можливих світів у сучасній лінгвістиці / І.В. Александрук // Проблеми семантики слова, речення та тексту : зб. наук. праць. – К. : Вид-во Київськ. держ. лінгв. ун-ту, 2012. – Вип. 28. – С. 21–26.
2. Бабушкин А.П. «Возможные миры» в семантическом пространстве языка / А.П. Бабушкин. – Воронеж : Воронежский государственный университет, 2001. – 86 с.
3. Бунь О.А. Художній текст крізь призму можливих світів: модально-референційний аспект / О.А. Бунь // Вісник КНЛУ. – К. : КНЛУ, 2002. – Т.5. – С. 141–148.
4. Кагановська О.М. Теорія можливих світів в аспекті авторсько-персонажного подання / О.М. Кагановська // Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ. Серія Філологія. – К. : Вид-во Київськ. держ. лінгв. ун-ту, 2015. – Вип. 30. – С.125–134.
5. Руднев В.П. Словарь культуры XX века / В.П. Руднев. – М.: Аграф, 1999. – 384 с.
6. Ryan M. From Parallel Universes to Possible Worlds: Ontological Pluralism in Physics, Narratology, and Narrative [Електронний ресурс] / М. Ryan. – Режим доступу : <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.121.9029&rep=rep1&type=pdf>

Науковий керівник: доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови, к. ф. н., доцент Павкін Д. М.

А. С. Осінчук

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

НЕМОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЇ СТРАХ (НА МАТЕРІАЛІ ХУДОЖНЬОГО АНГЛОМОВНОГО ТЕКСТУ)

Немовні засоби комунікації (далі НЗК) – це елементи комунікативного коду, які мають немовну (але знакову) природу і разом із засобами мовного коду слугують для створення, передавання і сприйняття повідомлень [1, 59].

Дослідження НЗК не менш важливе у сучасній лінгвістиці, ніж вивчення мовних засобів комунікації, адже саме НЗК у міжособистісному спілкуванні несуть від 60 до 80 % інформації. Це означає, що більша частина спілкування здійснюється без участі засобів мовного коду [1, 59].

Однією з основних функцій НЗК є вираження емоцій. Емоція – це переживання, яке мотивує, організовує і направляє сприйняття, мислення та дії людини [2, 20]. Найсильнішою негативною емоцією вважається страх. Він зумовлений прямо або непрямо отриманою інформацією про реальну або уявну небезпеку чи очікувану загрозу. Людина переживає страх у ситуаціях, що сприймаються як такі, в яких під загрозу поставлено її спокій або безпеку [2, 209].

Ця стаття присвячена НЗК, які виражають емоцію страху. Матеріалом нашого дослідження слугувало 200 фрагментів тексту з художніх англомовних творів, що містять опис комунікативних ситуацій, де співрозмовники виражають страх за допомогою НЗК. Відбір прикладів проводився методом суцільної вибірки із романів К. Маккалоу та Дж. Мойєс, загальним обсягом 1184 сторінки.

У 68 фрагментах тексту, що становить 34% від загальної кількості фактичного матеріалу, страх виражається мімікою комуніканта. Він блідне, заплющує або, навпаки, широко розплющує очі, підіймає брови. Наприклад:

As they followed the upward rise of the cane above her own hands Meggie's eyes closed involuntarily, so she did not see the descent (1, 34), де Меггі заплющує очі, побачивши черницю з палицею, якою вона збирається вдарити Меггі.